

Chân Dung Văn Học Kiều

Nguyễn Văn Hoa

1- Đặt Vấn Đề :

Có nhiều cách viết Chân dung văn học. Thị trường sách ngày càng có nhiều tác phẩm về chân dung văn học. Đối với các tác giả lớn thì là một luận văn Tiến sỹ, Thạc sỹ hoặc luận văn cử nhân. Còn một bài báo về một bài thơ bài văn về nhà văn nhà thơ nào đó thì vô kể xiết.

Qua nhiều tác phẩm, qua nhiều người viết thì Chân dung văn học càng đa dạng và tất nhiên giúp cho bạn đọc càng hiểu sâu sắc thêm tác giả mà mình ngưỡng mộ.

Riêng cá nhân tôi , cảm nhận thấy Chân dung văn học viết theo kiểu Huyền Viêm (xin phép viết tắt là HV) , tôi thấy rất đáng suy ngẫm!

2- Kiểu Viết Của Huyền Viêm :

2.1- Khâu Chuẩn Bị Tư Liệu Rất Công Phu:

Qua đọc chân dung văn học của Huyền Viêm , ví dụ như Quang Dũng , Đinh Hùng, Hàn Mặc Tử, Trần Huyền Trân, Đông Hồ Mộng Tuyết, Yên Lan, Thâm Tâm , Nguyễn Bính... Chúng ta thấy công tác chuẩn bị tư liệu của Huyền Viêm rất công phu. Trong bài viết , HV đã dẫn chứng những tư liệu rất đáng tin cậy, những cuốn sách đều có tên tác giả , nhà xuất bản , năm xuất bản và nơi xuất bản. Thậm chí Huyền Viêm còn dẫn ra rất nhiều bút tích của tác giả đó/ Qua đó giúp cho người đọc có thêm tư liệu để so sánh với các tư liệu mình đã có , hoặc có thể truy cứu nguồn gốc các tư liệu mà Huyền Viêm đã sử dụng.

Chính vì tư liệu phong phú, đa dạng, nguồn dẫn rất độc lập, do vậy Huyền Viêm không áp đặt thông tin , mà người đọc tự rút ra cho mình những cảm nhận độc lập riêng. Cảm xúc đọc cứ tự nhiên dâng trào, không bị chèn ép, áp đặt. Ví dụ các mối tình của Hàn Mặc Tử , thật cảm động , đơn phương, đau đớn , tha thiết và thật bi ai. Qua ngòi bút của Huyền Viêm, chúng ta càng đau nhói nơi trái tim của mình , xót xa cho một tài năng bất hạnh!

2.2- Chân Dung Qua Tình Yêu :

Tài tình của Huyền Viêm là từ các mối tình của các thi nhân ví dụ như Quang Dũng , Đinh Hùng, Hàn Mặc Tử ... mà chúng ta thấu hiểu những mối tình đầy lãng mạn của các thi nhân. Đinh Hùng yêu cô gái bị ho lao, sau khi người yêu mất vẫn đau đớn khôn nguôi.

Huyền Viêm đã khéo léo khai thác các mối tình của Hàn Mặc Tử, Đinh Hùng, Đông Hồ , Mộng Tuyết ..., đó đều là nguồn thi hứng trào dâng thăng hoa và kết tình bằng những bài thơ tình vang vọng qua hai thế kỷ !

2.3- Chân Dung Văn Học Về Qua Thơ Hay:

Tác phẩm hay chính là chân dung của các thi nhân. HV minh họa qua thơ để biết được chân dung Trần Huyền Trân , Nguyễn Bính, Yên Lan , Đông Hồ-Mộng Tuyết, Quang Dũng , Đinh Hùng , Hàn Mặc Tử...

2.4- Tính Đa Dạng Trong Khắc Hoạ Chân Dung Văn Học :

Ví dụ Nguyễn Bính được khắc họa qua bài thơ Hai cái chung tình ở Kép còn rất ít người biết. Đó là câu thơ :

Ở đây người kếp tôi đơn

Muôn vui cho cái u buồn tản tan.

Theo Huyền Viêm thì Nguyễn Bính đã có thơ gửi cho nữ sỹ Anh Thơ , khiến cho nữ sỹ : " vừa thích thú vừa tự hào ".

Lâu nay tôi thấy ở lòng tôi

Như có tơ vương đến một người

Người ấy ... nhưng mà tôi chả nói

Tôi đành " ngậm miệng " mãi mà thôi.

Chỉ một tư liệu nhỏ này , độc giả càng yêu mến thi sỹ Nguyễn Bính tài hoa.

2.5- Giới Thiệu Những Bài Thơ Thành Công Nhất , đồng thời có khi còn giới thiệu cả những tập thơ hay: Như nhà thơ Yên Lan , được Huyền Viêm giới thiệu bài Bến My Lăng huyền thoại thật thâu đáo :

Bến My Lăng nằm không, thuyền đợi khách

Rượu hết rồi , ông lái chẳng buông câu

Trăng thì đầy,roi vàng trên mặt sách

Ông lái buồn, để gió lén mơn râu "

Sau khi phân tích cái diễm lệ của bài thơ này, Huyền Viêm đã mạnh dạn khẳng định : " bài thơ có thể đứng được với đời ".

Với Yên Lan, Huyền Viêm còn giành nhiều trang viết về tập thơ Tứ tuyệt của Yên Lan, qua tập thơ này Huyền Viêm đã nhận thấy tâm hồn thơ của Yên Lan qua tình yêu thiên nhiên, yêu quê hương, yêu người thân, yêu bè bạn. Trong đó có nhiều bài tứ tuyệt khá thành công , ví dụ bài Đọc Nam Hoa Kinh:

Sáng đọc Nam Hoa Kinh

Tối nằm không hoá bướm

Mừng mình chủ được mình

Dậy thổi nồi khoai sớm .

2.6- Huyền Viêm Không Né Tránh Những Câu Thơ Khó Hiểu, Có Tranh Cãi.

Khi viết về Thâm Tâm với Tống biệt hành :

Đưa người ta không đưa qua sông

Sao có tiếng sóng ở trong lòng

Bóng chiều không thắm, không vàng vọt

Sao đây hoàng hôn trong mắt trong .

Huyền Viêm đã tìm đến cội rễ hình thành bài thơ hay này.

Và điều lý thú Huyền Viêm không né tránh cách hiểu câu thơ khó trong bài thơ này :

Người đi! ừ nhi , người đi thực

Mẹ thà coi như chiếc lá bay

Chị thà coi như là hạt bụi

Em thà coi như hơi rượu say

Với cách "giải mã" đoạn thơ của Huyền Viêm thiên về "chiếc lá bay" "hạt bụi" và "hơi rượu say" là ám chỉ người ra đi. Như vậy mạch thơ và ý cả bài thơ Tổng Biệt Hành mới hợp Logique . Và hợp với tình cảm của người đọc. Cách hiểu khác đều phi lý!

3- Kết Luận :

Viết chân dung văn học là thể loại không dễ. Nhiều người viết , thậm chí cả vợ con nhà thơ cũng đứng ra viết lách.

Nhưng Huyền Viêm đã có cách " đi " riêng và theo tôi là rất thành công.

Ngòi bút vô tư khách quan , đề sự kiện , đề thơ nói lên , không " nói thay " hoặc thiên lệch khi nhận xét một bài thơ hoặc một tác giả nào .

Tại trang 33 Kiến Thức ngày nay (Sài Gòn) số 1-7-2007 có bài Lamartine nhà thơ lãng mạn trữ tình sâu muộn của Huyền Viêm . Theo tôi đây là một bài về chân dung văn học nước ngoài cũng rất thành công.

Huyền Viêm đã chọn những chi tiết, mối tình và những bài thơ hay để khắc hoạ Lamartine có cuộc sống đầy sóng gió và mối tình đầy bi ai, từ chối mọi cảm dỗ để giữ mình trong sạch . Sự nghiệp thơ của ông thật bất tử! Cách viết chân dung văn học, kiểu của HV thật đáng nể trọng!